

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№3 (89)

ТРАВЕНЬ-
ЧЕРВЕНЬ 2021 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

ЗАПОВІДНИК – УЧАСНИК ВЕЛИКОГО МІЖНАРОДНОГО ПРОЄКТУ

Праліси та старовікові ліси є чи не найбільшою цінністю Карпатського біосферного заповідника. Саме з метою збереження їх останніх осередків в Українських Карпатах і було створено нашу установу в далекому 1968 р.

За час, що минув територія заповідника неодноразово збільшувалася, а разом і охоронювані нею площі незайманих людиною лісів. Нині на заповідній території охороняється понад 25 тис. гектарів пралісів і старовікових лісів, із яких майже 21 тис. га формують ядро Пан'європейського об'єкта всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи». Серед них і найбільший у світі суцільний масив букових пралісів – складова частина «Уголька-Широкий Луг». Саме тому біосферний заповідник докладає усіх зусиль для вивчення і збереження цих останніх свідків прадавніх епох і задля цього співпрацює з десятками вітчизняних та закордонних наукових і природоохоронних інституцій.

Торік працівники Карпатського біосферного заповідника взяли участь у складі великого міжнародного консорціуму у підготовці та поданні спільної проектної заявки на престижний міжнародний конкурс у рамках програми Life, яка фінансується Євросоюзом. Нещодавно стало відомо, що наша проектна пропозиція виграла конкурс і це рішення відкриває «зелену вулицю» для реалізації проекту.

Тепер власне про сам проєкт. Він називається «LIFE – Збереження старовікових лісів у Європі: природна спадщина, загальний опис, синтез та екосистемні послуги» і націлений на захист пралісів та старовікових лісів у Європі.

Пілотними територіями проєкту слугуватимуть складові частини уже згаданого вище об'єкта всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО. В Україні – це буде Чорногірська ділянка, яка найкраще відповідає визначеним критеріям. Проєкт є одночасно і науковим, і природоохоронним, і промоційним. Адже його основними цілями визначено:

на 2-й стор.

АНАЛІЗУЄМО ВИКОНАНЕ ЗА ПІВРІЧЧЯ ТА ОЦІНЮЄМО ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАПОВІДНИКА НА НАСТУПНІ МІСЯЦІ

● ЗВІТИ

10 червня у залі засідань заповідника відбулася нарада з начальниками основних відділів та природоохоронних науково-дослідних відділень Карпатського біосферного заповідника.

Автор цих рядків проінформував присутніх про стан фінансування заповідника із загального та спеціального фонду державного бюджету України, залучення безповоротних інвестицій, грантів тощо. Зокрема звернено увагу на значне недовиконання надходжень до спеціального фонду від надання платних рекреацій-

них послуг. В цьому плані дано конкретні доручення по активізації робіт з реалізації платних рекреаційних заходів.

Важливим, для зміцнення матеріально-технічного забезпечення заповідника є останні рішення і дії з боку українсько-німецького проєкту.

Заповідник отримав від проєкту уже другий автомобіль ДАСТЕР, придбано снігохід який передано у Кевелівське ПНД відділення та потужний генератор для аварійного забезпечення електропостачання на центральній садибі заповідника.

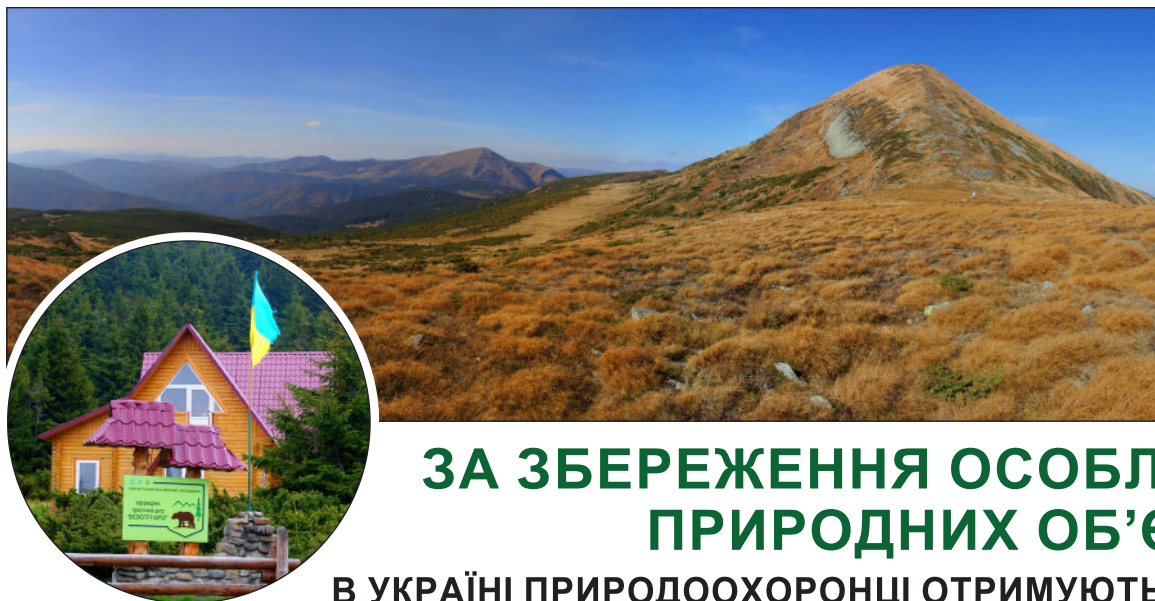
За кошти проєкту придбано на більше як 300 тис. грн. обладнання та інструментів для наукових підрозділів, фотоапарати, квадрокоптери тощо. Уже на «підході» форменний одяг для працівників служби державної охорони, комп'ютери та 6 автомобілів підвищеної прохідності «Пікап» марки «Тойота», з яких 2 планується залишити на центральній садибі заповідника для забезпечення належної роботи основних відділів та керівництва. Натомість 4 автомобілі будуть передані для посилення охорони у Богдан-Петрось-

ке, Чорногірське, Кевелівське та Трибушанське відділення. Причому, всі інші відділення також отримають автомобілі «Нива», які сьогодні використовуються заповідником.

Особливо слід відзначити, що нарешті відновлено роботу щодо реалізації масштабного інфраструктурного проєкту по реконструкції та капітальному ремонті офісних та виробничих приміщень на центральній садибі заповідника. Наразі є переможець з виготовлення проектно-кошторисної документації, який уже приступив до її розроблення. За попередньою домовленістю у цьому році буде перекрито «Музей екології гір», а всі інші роботи розпочнуться уже весною наступного року.

Відповідно до затверджених програм соціально-економічного розвитку щодо створення умов для розвитку сільського та екологічного туризму і рекреації, традиційного господарювання та охорони довкілля на території природно-заповідного фонду населеного пункту Луги Рахівського

на 2-й стор.

ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ОСОБЛИВО ЦІННИХ ПРИРОДНИХ ОБ'ЄКТІВ

В УКРАЇНІ ПРИРОДООХОРОНЦІ ОТРИМУЮТЬ МІЗЕРНУ ЗАРПЛАТУ

Команда Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування протягом 2020-2021 років проаналізувала стан впровадження законодавства у сфері збереження природно-заповідного фонду України, оцінила проблеми управління установами ПЗФ та визначила пріоритетні завдання, які потребують невідкладного вирішення.

● До першочергових віднесено питання підвищення ефективності управління та впорядкування оплати праці працівників установ природно-заповідного фонду.

Об'єкти природно-заповідного фонду України, де функціонують спеціальні адміністрації, належать до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, Міністерства освіти і науки, Державного агентства лісових ресурсів, Національної академії наук, Національної академії аграрних наук, Державного управління справами. Цей

фактор значною мірою впливає на формування структури спеціальних адміністрацій та укомплектування їх фаховими кадрами й рівнем оплати праці.

Загальні умови оплати праці працівників установ природно-заповідного фонду України визначаються постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 р. №1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери», яка не в повній мірі відображає специфіку, зокрема складних умов пра-

ці, яка пов'язана із збереженням в Україні особливо цінних природних об'єктів.

Тому, працівники установ природно-заповідного фонду України, трудячись в екстремальних умовах, незважаючи на підвищення у поточному році рівня мінімальної заробітної плати, залишаються однією з найменш оплачуваних категорій працівників бюджетної сфери.

Так, зокрема посадові оклади працівників служби державної охорони (майстрів з охорони природи та інспекторів природно-заповідного фонду) встановлюються відповідно до 6-8 тарифного розряду і становлять в середньому 4250 гривень, і є значно меншими від розміру мінімальної заробітної плати, яка згідно Закону України «Про державний бюджет України на 2021 рік» №1082-ІХ від 15.02.2020 року на 1 січня 2021 р. становить 6000 гривень.

заробітної плати працівників у залежності від їх кваліфікації та досвіду роботи.

● Крім того, великою є різниця в оплаті праці між працівниками установ природно-заповідного фонду, які знаходяться в підпорядкуванні різних відомств.

Так, для керівників установах ПЗФ, які перебувають у підпорядкуванні Національної академії наук України, оплата праці здійснюється за 23 тарифним розрядом, натомість керівників установ ПЗФ, що підпорядковуються Міндовкілля та іншим відомствам – максимум по 20 тарифному розряду.

У зв'язку із цим та з метою впорядкування оплати праці персоналу установ ПЗФ, робочі підгрупи Комітету Верховної Ради

● У КОМІТЕТАХ ВР

з питань екологічної політики та природокористування, нещодавно детально опрацювали цю проблему. Відповідно запропонували на першому етапі реформування системи оплати праці працівників природоохоронної сфери, внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 р. №1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери». Зокрема доповнити її розділом «Установи природно-заповідного фонду» із відповідним збільшенням тарифних розрядів для працівників служби охорони та фахівців установ природно-заповідного фонду України.

Внесення цих змін сприятиме покращенню умов оплати праці працівників установ ПЗФ та залученню для збереження особливо цінних природних об'єктів України, висококваліфікованих спеціалістів, запобігатиме плінності кадрів та підвищенню престижу роботи працівників галузі природно-заповідного фонду України.

Будемо сподіватись на підтримку цієї пропозиції в Комітеті Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування й Кабінеті Міністрів України.

Федір ГАМОР,
модератор робочої підгрупи
«Особливості фінансування
установ ПЗФ» Комітету
Верховної Ради України
з питань екологічної політики
та природокористування.

АНАЛІЗУЄМО ВИКОНАНЕ ЗА ПІВРІЧЧЯ ТА ОЦІНЮЄМО ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАПОВІДНИКА НА НАСТУПНІ МІСЯЦІ

на 1-й стор.

та Широкого Луга Тячівського району на 2021-2023 роки, заповіднику спрямовано відповідно 300 тис. грн. на створення рекреаційного пункту та облаштування туристичного маршруту у Чорногірському ПНД відділенні і 400 тис. грн. на проведення капітального ремонту контори Широколужанського ПНД відділення.

Повертаючись до питань виконання плану природоохоронних заходів. Варто наголосити на необхідності завершення проведення відводів та прискорення підготовки необхідного пакету документів щодо отримання лімітів на використання природних ресурсів шляхом проведення санітарно-оздоровчих заходів та інших рубок. Доручено заступнику директора – головному природознавцю Роману Кузьмінському активізувати роботу у цьому напрямку та забезпечити належну підготовку матеріалів відводів у термін до кінця червня 2021 року. Своєчасне забезпечення населення та працівників заповідника паливними дровами є важливим завданням адміністрації заповідника і перебуває на особливому контролі особисто директора заповідника.

Особливістю діяльності КБЗ є створення належних умов для реалізації сталого розвитку прилеглих територій транзитної зони. Нагадуємо, що до неї нині входять 6 об'єднаних територіальних громад Рахівського і Тячівського районів. У цьому плані варто зазначити, що за 5 місяців поточного року заповідником до згаданих місцевих бюджетів переказано по-

датків і зборів понад 19,5 млн. гривень.

Рівень охорони ввіреної території важливий показник роботи служби державної охорони. І наявність самовільних рубок у Чорногірському, Рахів-Берлибаському та Кузійському ПНД відділеннях, які скоєні невідомими особами говорить про неналежну роботу окремих посадових осіб служби охорони. Наразі, матеріали по зазначених порушеннях передано до правоохоронних органів. Проводяться слідчі дії. Тож слід посилити охорону ввірених територій.

Щодо запланованих заходів на перше півріччя 2021 року у КБЗ то очевидно, що якщо керівники Чорногірського, Богдан-Петроського, Трибушанського, Келівського заповідників про 100% виконання запланованого, то начальники Рахів-Берлибаського, Марамороського і Петрос-Говерляньського заповідників на проблемі у виконанні необхідного обсягу робіт із проведенням ремонтів доріг та мостів.

Слід відзначити потужну роботу колективу Трибушанського ПНД відділення по проведенню ремонтних робіт на форелевому господарстві. Однак, не обійшлося без доручень, зокрема відділу економіки підготувати розпорядження, щодо письмового інформування в.о. директора про можливість виконання планових показників за I півріччя поточного року. Відповідно подати дані у термін до 15.06.2021 року та за результатами рапортів скорегувати плани між відділеннями таким чином, щоб піврічний план природоохоронних заходів був виконаний на 100%.

освіти Закарпаття» (м. Ужгород). Карпатським біосферним заповідником, Карпатською асоціацією національних парків та заповідників (АСАНАР) (м. Татранська Ломніца, Словаччина) та Міжнародною асоціацією «Європейська мережа букових лісів» (м. Еберсвальде, Німеччина).

ЗАСНОВАНО МІЖНАРОДНУ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКУ ЕКОЛОГІЧНУ ПРЕМІЮ «CORONA CARPATICA»

Завдяки ініціативі та старанням члена Національної спілки письменників України та асоціації українських письменників, заступника головного редактора Всеукраїнського екологічного науково-популярного журналу «Зелені Карпати» Василя Кухти. Нещодавно, на теренах нашої країни засновано Міжнародну літературно-мистецьку екологічну премію «Corona Carpatica».

Міжнародна премія «Corona Carpatica» запроваджується спільно Творчою асоціацією «Corona Carpatica» у складі ГО «Ужгородське науково-освітнє товариство імені Августина Волошина», що в місті Ужгород, екологічного науково-популярного журналу «Зелені Карпати», що у м. Рахові, літературно-мистецького, громадсько-політичного, науково-освітнього часопису «Буковинський журнал» (м. Чернівці), Видавничого обласного меморіального музею Володимира Івасюка. Також Клубу творчої інтелігенції Вишниччини «Німич» (м. Вишніця), Видавничого дому «Високий Замок» (м. Львів), БО БФ «Автентика Гуцульщини» (м. Косів), Верховинського РО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка (с.м.т. Верховина), ГО «Асоціація випускників закладів художньої

Головна мета премії – популяризувати культурні й природні цінності Карпат, розвинути європейської культурної та природоохоронної співпраці і сприянню принципам міжнародного добросусідства.

Міжнародна премія «Corona Carpatica» присуджується щорічно на основі рішення конкурсної комісії за чотирма номінаціями: а) професійним літераторам (жанри: поезія, проза, публіцистика); б) представникам образотворчого мистецтва; в) представникам декоративно-прикладного мистецтва; г) вченим-екологам України та інших країн Європи, меценатам екологічних досліджень за системний внесок (книги, публікації на сторінках літературно-мистецьких, наукових, науково-популярних періодичних видань; організація мистецьких та природоохоронних акцій) у розвиток літературного, мистецького процесів на теренах Карпатського регіону, європейської культурної та природоохоронної співпраці.

Конкурсна комісія формується з числа професійних літераторів, мистців, лауреатів національних і міжнародних літературно-мистецьких премій; журналістів; науковців-екологів; представників культурологічних, краєзнавчих та природоохоронних інституцій.

МОЖЛИВОСТІ

Подання кандидатур на розгляд конкурсної комісії здійснюється фундаторами премії; літературно-мистецькими, науковими, культурологічними, краєзнавчими, природоохоронними інституціями до першого травня поточного року. Рішення про присудження Міжнародної премії «Corona Carpatica» затверджується конкурсною комісією не пізніше 10 травня поточного року і розміщується на веб-сайті Карпатського біосферного заповідника.

Вручення Міжнародної премії «Corona Carpatica» здійснюється щорічно в режимі онлайн-конференції у візит-центрі Карпатського біосферного заповідника «Центр Європи» (с. Ділове) під час Днів європейської спадщини в Україні (початок вересня поточного року).

Лауреати Міжнародної премії «Corona Carpatica» нагороджу-

ються дипломами та пам'ятними бронзовими медалями. Виготовлення дипломів та пам'ятних медальє лауреатів Міжнародної премії «Corona Carpatica» фінансує Карпатський біосферний заповідник.

З книг, мистецьких каталогів, наукових публікацій лауреатів Міжнародної премії «Corona Carpatica» формується постійно діюча виставка у візит-центрі Карпатського біосферного заповідника «Центр Європи».

Положення про Міжнародну літературно-мистецьку, екологічну премію «Corona Carpatica» («Карпатська корона») набирає чинності з дня його затвердження всіма фундаторами.

Положення затвердили керівники організацій – фундаторів: кандидат педагогічних наук, доцент Марія Кухта, доктор біологічних наук, професор Федір Гамор, Мирослав Лазарук, Віктор Максимчук, Степан Курпіль, кандидат мистецтвознавства, доцент Марія Гринюк, Василь Нагірняк, Ігор Луценко, Микола Рибак, професор, доктор Іван Волощук та професор, доктор Ганнес Кнапп.

Федір ГАМОР,
заступник директора
Карпатського біосферного
заповідника, доктор
біологічних наук, професор.

ЗАПОВІДНИК – УЧАСНИК ВЕЛИКОГО МІЖНАРОДНОГО ПРОЄКТУ

на 1-й стор.

Розробку критеріїв і методів оцінки та картування старовікових лісів в Європі; Оцінку екосистемних послуг пралісів і старовікових лісів; Комунікацію та підвищення обізнаності для забезпечення збереження старовікових лісів, а також роз'яснення важливості та цінності їх екосистемних послуг шляхом інформування, як ключових зацікавлених сторін, так і місцевих громад та широкої громадськості.

Загалом у проєкті беруть участь 16 організацій із 8-ми європейських країн, які прагнуть поєднати свій досвід та знання для збереження та популяризації старовікових лісів Європи. Серед них університети, природоохоронні території, наукові установи, громадські організації тощо. До країн-учасниць проєкту належать Австрія, Бол-

гарія, Словенія, Україна, Бельгія, Чехія, Німеччина та Італія. Координатором виступає Фонд Сонячного лісу (SOFI) із Бельгії. Проєкт реалізовуватиметься протягом 4 років – із 2021 по 2024 рік.

Ми негайно розпочинаємо спільну роботу з нашими партнерами і сподіваємося на хороші результати. Головними виконавцями від нашої установи у проєкті визначено Василя Покинське-ду, як наукового координатора та Ірину Йонаш в якості менеджера із комунікацій. До речі, саме вони доклали найбільше зусиль для підготовки проєктних пропозицій. Про всі заходи та результати ми повідомлятимемо на сторінках наших друкованих та електронних ЗМІ, тож слідкуйте!

Микола РИБАК,
в.о. директора Карпатського
біосферного заповідника,
заслужений природоохоронець
України, керівник проєкту.

МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ ОНЛАЙН-ЗУСТРІЧІ З ПРЕДСТАВНИКАМИ РАДИ ЄВРОПИ

З метою підготовки проєкту висновків та рекомендацій щодо отримання Європейського диплому, 17 червня відбулася серія онлайн-зустрічей експерта Ради Європи Бева Ніколса (Об'єднаний комітет з охорони природи, Великобританія) та проєктного менеджера Секретаріату Бернської конвенції Ради Європи Марка Горі з представниками адміністрації заповідника. А також органів державної влади та місцевого самоврядування, закладів вищої освіти та наукових установ України, Швейцарії, Австрії, Німеччини, Великобританії та інших зацікавлених сторін (екоосвіта, туризм, лісове та сільське господарство, етнокультура, неурядові природоохоронні організації), діяльність яких стосується функціонування біосферного заповідника.

Під час зустрічей було проведено розширену презентацію діяльності Карпатського біосфер-

ного заповідника. Працівники установи проінформували про здобутки та проблеми за десятирічний період, а кожен з представників зацікавлених сторін розповів про рівень співпраці та свої враження і побажання.

Всі учасники високо оцінили результати діяльності Карпатського біосферного заповідника та його роль у збереженні біорізноманіття Карпат, проведенні наукових досліджень, поширенні екологічних знань та формуванні екологічної культури населення, розвитку туризму та ін.

Наступним етапом стане польовий візит експерта Ради Європи Бева Ніколса до Карпатського біосферного заповідника, який заплановано на серпень-вересень 2021 року.

Варто нагадати, що у 1997 році Карпатський біосферний заповідник, першим та досі єдиним з установ природно-заповідно-

го фонду України, був нагороджений Комітетом міністрів Ради Європи Європейським дипломом для природоохоронних територій.

Цією почесною нагородою відзначаються природоохоронні території, що мають виняткове європейське значення для збереження біологічного, геологічного та ландшафтного різноманіття, а також зразкову систему управління.

З часу створення у 1965 році Європейський диплом отримали 74 заповідні території з 29 країн. Процедурою нагородження передбачено його поновлення кожні 10 років. Наступний розгляд цього питання щодо Карпатського біосферного заповідника відбудеться у 2022 році.

Юрій БЕРКЕЛА,
начальник відділу
науково-дослідної роботи
та міжнародної співпраці КБЗ.

● ІНФОРМУЄ ЕКООСВІТА

ЛІТНІ ПРАКТИКИ У КАРПАТСЬКОМУ БІОСФЕРНОМУ ЗАПОВІДНИКУ

Початок літа завжди насичений у житті природоохоронної установи так, як у цей період активно відбуваються шкільні екскурсії, мандрівки і заняття. Відповідно, Карпатський біосферний заповідник для учнів стає свого роду майданчиком для пізнання природи рідного краю. Тож про практики у КБЗ читайте далі.

ДЕНЬ ВОДИ ЗІ ШКОЛЯРАМИ РАХІВЩИНИ

● *Вода – це найважливіший природний ресурс нашої планети. Без неї неможливий розвиток живої природи.*

На початку червня, старший науковий співробітник КБЗ Людмила Піпаш, ознайомила учнів 8 класів Рахівської ЗЗСО №1 із роботою лабораторії екологічного моніторингу.

Спочатку науковець розповіла школярам про те, що повсякденне наше життя побудоване на воді і створене з води. Не могли не згадати про забруднення, яке в наш час стало всесвітнім лихом. Через ігнорування природоохоронних підходів і негативний вплив людської діяльності, річки та озера втрачають здатність до самоочищення. Все це впливає на якісний стан водних ресурсів. Мікробне забруднення чи значна кількість певних хімічних речовин, можуть слугувати передачі багатьох захворювань.

Після короткого обговорення, на учнів чекало практичне заняття. Зокрема, зіграли в гру «Очисти озеро від сміття». Також проводили із молоддю різноманітні дослідження, щоб вони краще усвідомлювали всю важливість прісної води.

Ми щиро сподіваємося, що такі екологічні заняття закарбуються у підсвідомості школярів та надалі вони зроблять правильні

висновки стосовно бережливого ставлення до навколишнього середовища.

ЛІСОВІ ВІДВИДИНИ

● *Ліс – унікальна саморегулююча екосистема, яка може існувати без втручання людини. Визначальним елементом лісу є деревна рослинність.*

У червні, старший науковий співробітник лісознавчої лабораторії КБЗ Руслан Глеб провів екскурсію на центральній садибі заповідника для школярів ЗЗСО №1 міста Рахова.

Лісознавець розпочав дискусію саме з однієї з основних характеристик лісу – ярусності, а також познайомив юних лісолюбів

з основними лісоутворюючими породами Закарпаття. Серед яких домінують: бук лісовий, ялина європейська, ялиця біла, модрина, дуби звичайний та скельний, граб звичайний, клен-явір, ясен та ін. Також у наших лісах, що мають штучне походження, зустрічаються дерева-інтродуценти. Серед них дугласія, криптомерія і навіть секвойя.

Далі науковець показав дітям на одному із зрізів деревного стовбура, про що розповідають його кільця. Зокрема, про молодість рослини, її життєвий цикл, посушливі чи вологі дні, про травми та хвороби і навіть про пожежі. В ході екскурсії учні дізнавалися чимало цікавого про ліс та вчилися відрізняти види дерев по корі.

Многая, благая літ...

У травні-червні цього року ювілейні роковини від днів народження урочисто відзначили працівники Карпатського біосферного заповідника: **Василь Васильович ШЕМОТА**, начальник Богдан-Петроського ПНДВ; **Ярослав Омелянович ДОВГАНІЧ**, завідувач зоологічної лабораторії;

Олександр Романович НАВРОЦЬКИЙ, начальник ПНДВ

«Долина Нарцисів» ім. професора В. Комендаря;

Микола Іванович ГРЕЧУК, заступник директора;

Вікторія Віталіївна БУНДЗЯК, начальник відділу екологічної освітньо-виховної роботи;

Василь Васильович ВЕРБИЦЬКИЙ, начальник Кевелівського ПНДВ;

Михайло Васильович КОСТАН, інспектор

з охорони ПЗФ Марамороського ПНДВ;

Василь Васильович РУСНАК, інспектор

з охорони ПЗФ Широколузанського ПНДВ;

Віталій Борисович ДАНИЛОВ,

начальник Кузійського ПНДВ.

*Ювілей – це не просто свято,
Це здобутки всіх років в житті,
То ж хай у Вас їх буде ще багато,
Щоб здійснилися задуми всі!
Щастя хай щомиті сприяє
Маті успіх, достаток і добро,
Серце радість і любов зігрівас,
Друзі й рідні дарують тепло!*

Адміністрація заповідника.

Особливий інтерес у школярів, як завжди, викликало практичне заняття – за допомогою мірної вилки вони вимірювали висоту та діаметр дерев.

Загалом, екскурсія пройшла у теплій та веселій атмосфері. Після заходу юні природолюбів відправились на мінеральне джерело в урочищі Підділ, стежка до якого починається з центральної садиби заповідника.

ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

● *Свято охорони навколишнього середовища було започатковане ООН і відзначається щорічно 5 червня. Його мета – привернути увагу людей до проблем довкілля, а також спонукати політиків та простих громадян в різних країнах вживати конкретних заходів щодо охорони довкілля, аби зростаюче навантаження на природні системи життєзабезпечення планети не сягнуло критичної точки.*

Щороку працівники «Музею екології гір Карпатського біосферного заповідника» проводять низку екологічних заходів, приурочених до цього дня. Цього року учасниками екологічної акції стали

учні молодших класів ЗОШ с. Середнє Водяне.

Спочатку для школярів провели екскурсію в «Музеї екології гір та історії природокористування в Українських Карпатах», де юним екскурсантам, у легкій та доступній формі, розповіли про Карпатські гори, букові праліси та їх мешканців, найбільшу карстову печеру «Дружбу» та унікальну «Долину нарцисів».

Також малеча із захопленням слухала розповідь про перших поселенців Карпат, печерного ведмеда, грали на трембіті і цимбалах, та дізналися про те, як колись сплавляли деревину по річках. В кінці екскурсії, звичайно, завітали у акватераріумний комплекс. Веретільниця ламка, саламандра плямиста, кумка та ропуха викликали у дітей неймовірні емоції, а ще ж дали доторкнутися... А потім була вікторина на знання навколишньої природи, розгадування кросвордів, та гра «Відгадай, хто я?».

Ну, а завершенням знайомства із заповідником став майстер-клас із приготування справжньої, смачної гуцульської кулеші із шкварками та бриндзою. Пусті тарілки і прохання про добавку говорять самі за себе.

Дякуємо юним гостям, і сподіваємось, що ви станете справжніми природолюбими і будете бережливо ставитися до оточуючого нас середовища.

● БУДНІ КБЗ

ЗАРИБЛЕННЯ ПОТОКІВ

У червні працівники Карпатського біосферного заповідника здійснили зариблення гірських водотоків Кевелівського природоохоронного науково-дослідного відділення. Такі заходи щорічно організовуються у масивах заповідника з метою збереження генофонду рідкісних видів риби.

Цьогоріч у потоки Кевелева було випущено близько 15 тисяч мальків струмкової форелі.

Форель струмкова родини лососевих є аборигенним видом гірських потоків Карпат, що належить до холодноводних риб і надає перевагу швидкотекучим річкам з чистою водою, багатою на кисень.

Цей вид, чисельність якого у природному середовищі скорочується, успішно розводиться на демонстраційному форелевому господарстві заповідника Трибушанського ПНДВ.

Важливо зазначити, що у відділенні розміщено дев'ять басейнів для нагулу риби та інкубатор для розмноження. Щороку тут вирощується кілька десятків тисяч мальків форелі. Значна час-

тина молодняка (після підгодовів та зміцнення) випускається у гірські потоки Рахівщини для відновлення виду.

Важливим етапом зариблення є подальший контроль і спостереження за процесом адаптації та росту популяції. На демонстраційному форелевому господарстві заповідника також вирощують форель райдужну і гольця. Відвідавши господарство, яке знаходиться неподалік географічного центра Європи, Ви зможете ознайомитися зі способами розведення «королівської риби» і просто цікаво провести своє дозвілля.

Ельвіра АНГЕР,
провідний фахівець
відділу екологічної
освітньо-виховної роботи.

БЕРЕЖІМО ЛІС ВІД ПОЖЕЖ

Літо – найбільш пожежонебезпечний період року, адже саме у цей час посушлива погода, що сприяє займанню лісів. Тож, щоб уникнути пожеж варто нагадати правила безпеки та поводження із вогнем на природі.

Не рекомендується розпалювати вогнища близько від стіни лісу або будівель та не залишати вогонь без нагляду. Не можна доручати це неповнолітнім дітям, а при виникненні лісової пожежі необхідно вжити заходів з її ліквідації. У разі необхідності подзвонити на номер 101.

Протягом пожежонебезпечного періоду також забороняється Па-

лити, кидати в лісі непогашені сірники, недопалки; Випалювати траву та інші рослинні рештки на землях лісового фонду, а також на інших земельних ділянках, що безпосередньо примикають до лісу; Розводити багаття у лісі; Залишати у непередбачених для цього місцях, просочене бензином, гасом, маслом або іншими горючими речовинами ганчір'я тощо; Заправляти паливні баки під час роботи двигуна; Звалювати та спалювати у лісових насадженнях сміття, будівельні залишки, побутові та горючі відходи тощо.

Нагадуємо, що з минулого року значно підвищено штрафи за

порушення вимог пожежної безпеки в лісах. За знищення або пошкодження лісу, внаслідок необережного поводження з вогнем, а також порушення вимог пожежної безпеки в лісах, що призвело до виникнення лісової пожежі або поширення її на значній площі складає: для громадян: від 270 до 900 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (4590-15300 грн.); Для посадових осіб: від 630 до 1800 неоподаткованих мінімумів доходів громадян – 10710-30600 грн.

Михайло ПРОЦЬ,
начальник відділу служби
державної охорони ПЗФ
Карпатського біосферного
заповідника.

До дня працівника природно-заповідної справи України пропонуємо розгадати філворд «ПРОФЕСІЇ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА»

	Е	Н	Т	О	М	Н	А	У	В	Е	О	Г
Е	Е	К	О	Н	О	Л	О	К	О	Ц	Л	Б
К	О	Л	Ю	О	М	І	Г	Ф	М	Ь	О	О
С	Г	О	Р	Ф	О	С	Т	А	А	І	І	Т
Т	О	Р	И	Е	Т	О	Г	Р	К	Х	Т	А
Ф	Ж	О	С	К	О	Р	Н	І	Е	Т	О	Н
Е	Н	О	Т	С	К	У	Р	Т	В	О	Л	І
І	С	Л	Р	Е	Б	К	С	О	К	Д	О	К
Н	Е	О	Р	Т	У	А	О	Л	И	І	Г	Т
Ж	К	Г	А	Л	Х	Д	В	О	Н	Й	І	С
Е	Р	Е	Т	А	Г	Р	О	Г	С	Ж	Л	А
Н	Е	Р	К	И	В	О	Д	Л	І	У	Р	Н

17 червня відійшов у вічність знаний природоохоронець, ветеран заповідної справи, один із перших працівників Карпатського біосферного заповідника Курін Дмитро Іванович.

Сумна звістка сколихнула всіх, бо Дмитро Іванович користувався заслуженим авторитетом у колективі. Він швидко спрацював з людьми, завжди готовий був надати практичну допомогу та поділитися своїм досвідом із молодими спеціалістами служби державної охорони і ПНД відділень.

Народився 17 жовтня 1936 року в с. Прислоп Міжгірського ра-

ПАМ'ЯТІ КУРІНА ДМИТРА ІВАНОВИЧА

йону. Там закінчив школу й пішов далі навчатися у Сторожинецький лісовий технікум. Відслужив строкову службу у лавах радянської армії, закінчив Львівський лісотехнічний інститут. Свою трудову діяльність розпочав із 1959 року майстром Міжгірського лісгоспу. Трудився також на посадах: технік-лісовод, інженер, лісничий Міжгірського лісокомбіната; помічник лісничого і лісничий Рахівського лісокомбіната; технік-селекціонер Мукачівської виробничої лісонасінної станції.

У 1977 році влаштувався на роботу до заповідника, тут і почався бурхливий вир його життєвої стежини, бо 27 років пропрацював на посаді лісничого Чорногірського, згодом Богдан-Петроського лісництв. Він умів мобілізувати колектив лісництва на виконання плану та окремих природоохоронних завдань. Проявляв інтерес до всього нового, знаходив резерви виробництва і проявляв ініціативу по їх використанню. Приділяв значну увагу перспективним питанням покращення природоохоронної роботи лісництва, впорядкуванню його території та іншим питанням розвитку та покращен-

ня заповідної справи. Добросовісне відношення до роботи та його трудолюбивість ставили його в один ряд із найкращими працівниками заповідника.

Дмитро Іванович брав і значну участь в науковій роботі заповідника. Так, створені у 80-х роках, за його участі, в урочищі Брецул лісові культури в значній мірі дали відповідь науковцям і практикам на можливість і доцільність підняття верхньої межі лісу.

З 2004 року, аж до виходу на пенсію, трудився на посаді провідного інженера відділу держохорони КБЗ. Його неодноразово відзначали за сумлінну плідну працю, високий професіоналізм та вагомий внесок у збереження і відтворення природних багатств. Запам'ятався всім як об'єктивний, наполегливий, вимогливий і чесний колега.

Глибоко сумуємо з приводу непоправимої втрати та висловлюємо щирі співчуття люблячим дружині, сину та невістці, його трьом внучкам і правнукам. Нехай земля буде померлому пухом, а пам'ять вічною, — **колектив Карпатського біосферного заповідника.**

РЕЗУЛЬТАТИ КОНКУРСУ МАЛЮНКІВ «РОЗМАЇТТЯ ПРИРОДИ»

У рамках відзначення Всесвітнього дня біологічного різноманіття Карпатським біосферним заповідником було оголошено районний конкурс малюнків на тему «Розмаїття природи». Його мета – вивчення рослин і тварин рідного краю та виховання у школярів бережливого ставлення до природи. Конкурс проводився із 14 квітня по 21 травня між учнями 5-8 класів Рахівського району.

За оцінками журі у конкурсі перемогла Ольга Рибак – учениця 7-Б класу Рахівської ЗЗСО І-ІІІ ст. №2. Окремо відзначили подякою Кароліну Дунчич – ученицю 7-Б класу ЗЗСО І-ІІІ ст. №3 м. Рахова за креативні малюнки флори і фауни нашого краю.

Дякуємо всім учням за змістовні й творчі роботи, а освітянам за участь і співпрацю. Розвивайте таланти та вірте у свої сили!

26-27 травня відбулися онлайн-курси підвищення кваліфікації фахівців природоохоронних установ України. На тему: «Геоінформаційні технології та оцінка впливу на довкілля природно – заповідних територій України». Організувала навчання Державна екологічна Академія післядипломної освіти та управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. Участь взяли 18 науковців та природоохоронців КБЗ і 24 представники інших організацій.

Упродовж двох днів було заслухано за допомогою платформи «Zoom» наступні лекції: запровадження геоінформаційної системи ПЗФ; топографо-геозедичні та картографічні роботи при формуванні бази даних територій та об'єктів ПЗФ України; формування ГІС – бази даних про території та об'єкти ПЗФ; оцінка впливу на довкілля планової діяльності в умовах використання території та об'єктів природно-заповідного фонду та інші.

Після навчань співробітники заповідника отримали свідоцтва.
Наталія ШІЛЯК,
провідний редактор редакційно-видавничого відділу
наукових та науково-популярних видань.

Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

ЖИТТЯ У ЗАКАРПАТТІ З ЕКОЛОГІЇ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Андріана Леле,
Микола Рибак,
Юрій Беркела,
Богдана Москалюк,
Ярослав Довганич,
Вікторія Бундзяк,
Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.

Газету віддруковано: ФОП Федченко Н.В.,
вул. Чкалова, 32А/32, м. Харків.

Замовлення № 47874

Тираж – 1300 примірників.

Газета виходить раз на два місяці.

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<http://cbr.nature.org.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25.01.2006 року